

tam potestatem? Et non det potestatem. Qui dat potestatem, habet æquitatem? Tu inique murmurare potes, ille æquitatem perdere non potest. « Numquid iniquitas apud » Deum? Absit¹. » Hoc fige in corde, hoc de cogitatione tua non excutiat inimicus. Facere potest aliquid Deus, ut tu nescias quare faciat: inique tamen facere non potest, apud quem non est iniquitas. Nam ecce reprehendis Deum quasi de iniquitate: ago tecum aliquid, attende paululum: non reprehenderes iniquitatem, nisi videndo justitiam. Reprehensor iniquitatis esse non potest qui non cernit justitiam, cui comparatam reprehendat iniquitatem. Unde enim scis quia hoc injustum est, nisi scias quid sit justum? Quid si enim justum est et hoc, quod dicis injustum? Absit, inquis, injustum est: et clamas quasi videntibus oculis, videns hoc injustum esse utique ex aliqua regula justitiæ, cui comparans hoc quod vides parvum, et cernens non convenire rectitudini regulæ tuæ, reprehendis; tanquam artifex discernens justum ab injusto. Ergo quæro a te: Justum hoc esse unde vides? Ubi, inquam, vides hoc justum, quo viso, reprehendis injustum? Unde illud nescio quid, quo aspergitur anima tua, ex multis partibus in caligine constituta, nescio quid hoc quod coruscat menti tuæ? unde hoc justum? Ita-ne non habet fontem suum? A te tibi est quod justum est, et tu tibi potes dare justitiam? Nemo sibi dat quod non habet. Ergo cum sis injustus, esse non potes justus, nisi convertendo te ad quamdam justitiam manentem; a qua si recedis, injustus es; ad quam si accedis, justus es. Te recedente non deficit; te accedente non crescit. Ubi est ergo ista justitia? Quæres in terra? Absit. Non enim aurum aut lapides pretiosos quæris, justitiam quærens. Quære in mari, quære in nubibus, quære in stellis:

¹ Rom. ix, 14.

quære in Angelis, invenis in illis, sed et ipsi de fonte bibunt. Justitia enim Angelorum in omnibus est, sed ab uno capitur. Respice ergo, transcende, vade illuc ubi semel locutus est Deus, et ibi invenies fontem justitiæ, ubi est fons vitæ: « Quoniam apud te est fons vitæ¹. » Si enim tu de rore exiguo judicare vis quod justum est, et quod injustum est; « Numquid iniquitas apud Deum², » unde ad te manat tanquam de fonte justitia, in quantum justum saps, cum ex multis partibus inique desipias? Habet ergo fontem justitiæ Deus. Noli ibi quærere iniquitatem, ubi lux sine umbra est. Sed plane latere te potest causa. Si latet te causa, respice ignorantiam tuam, vide qui sis: attende hæc duo, « Quoniam potestas Dei est, » et « Tibi, Domine, misericordia. » Fortiora te ne quæsieris, et » altiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi » Dominus, illa cogita semper³. » Quia ad hæc quæ tibi præcepit Deus pertinent ista duo, « Quoniam potestas Dei » est, » et, « Tibi, Domine, misericordia. » Noli timere inimicum: tantum facit quantum acceperit potestatem. Eum time qui habet summam potestatem: eum time qui quantum vult, tantum facit, et qui injuste nihil facit, et quidquid fecerit, justum est. Putabamus injustum esse nescio quid: ex hoc quia fecit Deus crede justum esse.

XXII. Ergo, inquis, si quis hominem occidat innocentem, juste facit, an inique? Inique sane. Quare hoc permittit Deus? Vide prius ne illud debeas: « Frange esu- » rienti panem tuum, et egenum sine tecto induc in domum tuam; si videris nudum, vesti eum⁴. » Hæc enim justitia tua est; hoc enim tibi præcepit Dominus: « Lava- » mini, mundi estote, auferte nequitias a cordibus vestris » atque a conspectu oculorum meorum; discite bonum » facere, judicate pupillo et viduæ: et venite et dispu-

¹ Psal. xxxv, 10. — ² Rom. ix, 14. — ³ Eccli. iii, 22. — ⁴ Isai. lviii, 7-
CXVI.

» temus, dicit Dominus¹. » Disputare vis, antequam facias unde dignus sis disputare, quare hoc permisit Deus. Consilium Dei tibi dicere, o homo, non possum: illud tamen dico, quia et inique fecit homo qui occidit innocentem, et non fieret nisi permetteret Deus: et quamvis ille inique fecerit, non tamen hoc inique permisit Deus. Lateat causa in isto nescio quo, de quo moveris, cujus innocentia te permovet. Possem enim tibi cito respondere: Non occideretur nisi nocens esset: sed tu eum innocentem putas. Possem tibi hoc cito dicere. Non enim tu scrutareris cor ejus, discuteret facta ejus, examinaret cogitationes ejus, ut possis mihi dicere: Injuste occisus est. Possem ergo facile respondere: sed opponitur mihi quidam Justus, sine controversia justus, sine dubitatione justus, qui non habebat peccatum, occisus a peccatoribus, traditus a peccatore, ipse Christus Dominus, de quo non possumus dicere quod habuit aliquam iniquitatem, quia ea quæ non rapuit exolvebat², objicitur mihi. Et quid dicam de Christo? Tecum ago, inquis. Et ego tecum. De illo proponis quæstionem, de illo solvo quæstionem. Ibi enim consilium Dei novimus, quod non nisi ipso revelante nossemus: ut cum tu inveneris consilium Dei, quo permisit innocentem Filium occidi ab injustis, et tale consilium quale tibi placeat, et quale tibi, si justus es, displicere non possit, credas quia et in aliis consilio id agat Deus, sed latet te. Eia, fratres, opus erat sanguine Justi ad delendum chirographum peccatorum; opus erat exemplo patientiæ, exemplo humilitatis; opus erat signo crucis ad diabolum et ejus angelos debellandos³; opus nobis erat passione Domini nostri: nam passione Domini redemptus est orbis. Quanta bona egit passio Domini? Et tamen passio hujus Justi non esset, nisi Dominum iniqui occidissent. Quid ergo? bonum hoc quod nobis

¹ Isai. 1, 16-18. — ² Psal. LXXIII, 5. — ³ Coloss. 1, 14, 15.

præstitum est de dominica passione, imputandum est iniquis interfectoribus Christi? absit. Illi voluerunt: Deus permisit. Illi nocentes essent, etiamsi tantummodo voluissent: Deus autem non permisisset, nisi justum esset. Voluerunt occidere: pone quia non potuerunt: iniqui essent, homicidæ essent; quis dubitaret? « Dominus enim » interrogat justum et impium¹: » et, « In cogitationibus impij interrogatio erit². » Discutit Deus quid quisque voluerit, non quid potuerit. Ergo si voluissent, et non potuissent, et non occidissent, iniqui illi remanerent; tibi Christi passio non præstaretur: voluit ergo facere impius ut damnaretur, permissus est ut tibi præstaretur: quod voluit, imputatur iniquitati impij; quod permissus est, imputatur potestati Dei. Ille ergo inique voluit, Deus juste permisit. Itaque, fratres mei, et Judas malignus traditor Christi, et persecutores Christi, maligni omnes, impij omnes, iniqui omnes, damnandi omnes: et tamen « Pater proprio Filio » suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum³. » Dispone, si potes; distingue, si potes: redde Deo vota tua, quæ distinxerunt labia tua⁴: vide quid ibi fecerit iniquus, quid justus. Ille voluit, iste permisit: ille injuste voluit, iste juste permisit. Voluntas injusta damnatur, permissio justa glorificetur. Quid enim mali accidit Christo, quia mortuus est Christus? Et illi mali sunt, qui male facere voluerunt; et nihil mali passus est, cui fecerunt. Occisa est caro mortalis, interficiens mortem morte, præbens patientiæ documentum, præmittens resurrectionis exemplum. Quanta bona facta sunt justi de malo injusti? Hoc est magnum Dei: quia et bonum quod facis ipse tibi dedit, et de malo tuo ipse bene facit. Noli ergo mirari, permittit Deus, et judicio permittit: permittit, et

¹ Psal. x, 6. — ² Sap. 1, 9. — ³ Rom. viii, 32. — ⁴ Psal. LXV, 13.

mensura, numero, pondere permittit. Apud illum non est iniquitas: tu tantum ad eum pertine; in ipso spem pone, ipse sit adjutor tuus, salutare tuum: in illo sit locus munitus, turris fortitudinis¹, refugium tuum ipse sit, et non te sinet tentari supra quam potes ferre, sed faciet cum tentatione etiam exitum, ut possis sustinere²: ut quod te sinit pati tentationem, potestas ejus sit; quod non sinit ultra in te fieri quam potes ferre, misericordia ejus sit: « Quoniam potestas Dei est, et tibi, Domine, misericordia, quia tu reddes unicuique secundum opera » ejus. »

ET POST TRACTATUM DE PSALMO,

cum mathematicus in populo monstraretur, de eo idem ipse intulit.

XXIII. Illa Ecclesiae sitis etiam istum, quem videtis, bibere vult. Simul etiam ut noveritis, quam multi in commixtione Christianorum ore suo benedicant, et in corde suo maledicant, iste ex Christiano et fidei poenitens redit, et territus potestate Domini convertitur ad misericordiam Domini. Seductus enim ab inimico cum esset fidelis, diu mathematicus fuit seductus seducens; deceptus decipiens, illexit, fefellit, multa mendacia locutus est contra Deum, qui dedit hominibus potestatem faciendi quod bonum est, et non faciendi quod malum est. Iste dicebat, quia adulterium non faciebat voluntas propria, sed Venus; et homicidium non faciebat voluntas propria, sed Mars; et justum non faciebat Deus, sed Jovis: et alia multa sacrilega non parva. Quam multis eum putatis Christianis nummos abstulisse? Quam multi ab illo emerunt mendacium, qui-

¹ Psal. lxv, 4. — ² 1 Cor. x, 13.

bus dicebamus: « Filii hominum usquequo graves corde, » ut quid diligitis vanitatem, et quaeritis mendacium¹? » Modo, sicut de illo credendum est, horruit mendacium, et multorum hominum illectorem se aliquando a diabolo sensit illectum, convertitur ad Deum poenitens. Putamus, fratres, de magno timore cordis accidisse. Quid enim dicuntur sumus? Namque si ex pagano converteretur mathematicus, magnum quidem esset gaudium: sed tamen posset videri, quia si conversus esset, clericatum quaereret in Ecclesia? Poenitens est, non quaerit nisi solam misericordiam. Commendandus est ergo et oculis et cordibus vestris. Eum quem videtis cordibus amate, oculis custodite. Videte illum, scitote illum, et quacumque ille transierit, fratribus caeteris qui modo hic non sunt, ostendite illum: et ista diligentia misericordia est, ne ille seductor retrahat cor, et oppugnet. Custodite vos, non vos lateat conversatio ejus, via ejus: ut testimonio vestro nobis confirmetur vere illum ad Dominum esse conversum. Non enim silebit fama de vita ejus, quando sic vobis et videndus et miserandus offertur. Nostis in Actibus Apostolorum esse scriptum, quia multi perdit, id est, talium artium homines, et doctrinarum nefariarum sectatores, omnes codices suos ad Apostolos attulerunt; et incensi sunt libri tam multi, ut pertineret ad scriptorem aestimationem eorum facere, et summam pretii conscribere². Hoc utique propter gloriam Dei, ne tales etiam perdit desperarentur ab illo qui novit quaerere quod perierat³. Perierat ergo iste, nunc quaesitus, inventus, adductus est: portat secum codices incendendos, per quos fuerat incendendus, ut illis in ignem⁴ missis, ipse in refrigerium transeat. Sciat tamen, fratres, olim pulsare ad Ecclesiam ante Pascha: ante Pascha enim coepit petere de Ecclesia Christi

¹ Psal. lv, 3. — ² Act. xix, 19. — ³ Luc. xv, 32.

medicinam. Sed quia talis est ars in qua exercitatus erat, quæ suspecta esset de mendacio atque fallacia, dilatus est ne tentaret; et aliquando tamen admissus est, ne periculosius tentaretur. Orate pro illo per Christum. Prorsus hodiernam precem pro illo fundite Domino Deo nostro. Scimus enim et certi sumus, quia oratio vestra delet omnes impietates ejus. Dominus vobiscum.

ENARRATIO

IN PSALMUM LXII.

Sermo ad plebem.

I. PROPTER eos qui forte rudes sunt adhuc ad nomen Christi; quia undique colligit qui pro omnibus dedit sanguinem suum, dicendum est paucis quod et illi libenter audiant qui noverunt, et discant qui non noverunt. Psalmi isti quos cantamus, antequam Dominus noster Jesus Christus natus esset ex virgine Maria, Spiritu Dei dictante dicti et conscripti sunt. Fuit enim David rex in Judæorum gente, quæ gens una colebat Deum unum, qui fecit cœlum et terram, mare et omnia quæ in ipsis sunt, sive quæ videntur, sive quæ non videntur. Cæteræ autem gentes, aut idola colebant quæ manibus suis fecerant, aut creaturam Dei, non ipsum Creatorem, id est, aut solem, aut lunam, aut stellas, aut mare, aut montes, aut arbores. Hæc enim omnia Deus fecit; et laudari se vult in illis, non illa coli pro se. Ergo in ipsa gente Judæorum David rex fuit, de cujus semine natus est Dominus noster Jesus Christus ex Maria virgine¹; quia de illo ducebat genus

¹ Rom. 1, 3.

virgo Maria, quæ peperit Christum¹: et dicti sunt isti Psalmi, et prophetabatur in eis Christus venturus post multos annos: et dicebatur ab illis Prophetis, qui fuerunt antequam Dominus noster Jesus Christus de Maria virgine nasceretur, quidquid futurum erat temporibus nostris, quod modo legimus, et videmus: et multum gaudemus, quia spes nostra prædicta est a sanctis, qui illud non videbant impletum, sed in Spiritu futurum videbant: et nos modo legimus et audimus a lectoribus, disputamus illa; et quomodo sunt in Scripturis, sic ea videmus impleri per totum orbem terrarum. Quis inde non gaudeat? quis non et ea quæ nondum venerunt ventura speret, propter illa quæ jam tanta impleta sunt? Modo enim, fratres, videtis, quia totus mundus, tota terra, omnes gentes, omnes regiones currunt ad nomen Christi, et credunt in Christum. Certe videtis hoc, quomodo ubique evertantur vanitates Paganorum, videtis hoc, manifestum est vobis. Numquid et hoc de libro vobis legimus, et non ante oculos vestros fit? Hoc ergo totum quod videtis ante oculos vestros fieri, scriptum est ante immensa volumina annorum per istos quos modo legimus, quando jam ista impleri videmus. Sed quoniam scripta sunt et illa quæ nondum venerunt, id est, quia Dominus noster Jesus Christus venturus est ut judicet, qui primo venit ut iudicaretur; venit enim primo humilis, postea venturus est excelsus; venit ut ostenderet exemplum patientiæ, postea venturus est ut pro meritis iudicaret omnes, sive bonos, sive malos: quia ergo nondum venit hoc quod speramus, venturum Christum iudicem vivorum et mortuorum debemus illud credere. Modicum quod restat venturum esse credamus, quando jam videmus tanta quæ tunc futura erant, modo compleri. Stultus est enim qui non vult

¹ Luc. II, 7.